

EVENVEEL VOOR IEDEREEN

EUROPA Stel dat we allemaal hoe dan ook een maandinkomen ontvangen, los van andere inkomsten en zonder dat we ervoor moeten werken. Zo'n *onvoorwaardelijk basisinkomen* klinkt utopisch. Toch werd er begin dit jaar een Europees burgerinitiatief gelanceerd.

TEKST GOELE GEERAERT | FOTO BOB VAN MOL

Het Europese burgerinitiatief voor een onvoorwaardelijk basisinkomen werd in april 2012 in Brussel gelanceerd door burgers uit veertien Europese landen. Het doel is een Europees wetsvoorstel over het basisinkomen. De Europese Commissie kan samenwerking tussen de lidstaten stimuleren om de mogelijkheid van een basisinkomen te onderzoeken.

ARMOEDE BESTRIJDEN ZONDER WERKLOOSHEID TE VEROORZAKEN

Volgens Aline Goethals van het Belgisch burgercomité verbetert het basisinkomen de huidige uitkeringssystemen. "De voorwaardelijkheid van de huidige uitkeringssystemen heeft een negatief en pervers effect. Mensen zonder werk worden gestigmatiseerd. Iedereen staat onder enorme druk om een baan te vinden. En er is de fameuze werkloosheidsval. Wie maar weinig meer dan het leefloon verdient, zal zich niet snel voor een job engageren.

Bij een onvoorwaardelijk basisinkomen verdwijnt dat probleem, omdat je het inkomen behoudt, los van een eventuele baan. Of zoals filosoof, politiek econoom en pleitbezorger van het basisinkomen Philippe Van Parijs stelt: het basisinkomen is een manier om de armoede te bestrijden zonder werkloosheid te veroorzaken. Aline Goethals: "Het onvoorwaardelijke basisinkomen vormt een aanleiding tot een ruimer debat over de plaats van werk in onze maatschappij. Het biedt een zekerheid, die ons minder afhankelijk maakt van een job en waardoor meer mogelijk wordt. We kunnen nadenken over wat we echt met ons leven willen en wat voor ons belangrijk is."

LUILEKKERLAND?

De vrees dat het onvoorwaardelijk basisinkomen de ondernemerszin zou ondermijnen en iedereen richting luilekkerland zou leiden, is volgens de voorstanders ongegrond. Uit een Duitse enquête blijkt alvast dat 60% van de bevroegden zichzelf zeker ziet blijven werken, dat 30% wel minder zou werken of een andere baan zou kiezen. Slechts 10% zou afstand nemen vooraleer te beslissen over het verloop van de loopbaan. Pleitbezorgers zien het basisinkomen als een middel dat rust en ruimte biedt voor creativiteit en voor de realisatie van projecten die nu in de startblokken blijven.

© Thinkstock

Aline Goethals: “Dankzij het basisinkomen kunnen mensen weer greep krijgen op hun werk- en leefsituatie en die zelf meer bepalen. Dat geeft hen energie en zin om zich – op vrije basis – te engageren.” Onder meer Alaska en Brazilië hebben het onvoorwaardelijk basisinkomen al geheel of gedeeltelijk geïntroduceerd. En op verschillende plaatsen werden in de loop der jaren reeds proefprojecten gelanceerd. Daaruit bleek inderdaad dat het concept het algemeen welzijn ten goede kan komen. “In de Canadese stad Dauphin leidde het pilootproject al eind de jaren '70 tot 8,5% minder ziekenhuisopnames”, illustreert Aline Goethals.

HOE FINANCIER JE ZO'N SYSTEEM?

Meer autonomie, minder werkdruk, meer welzijn: het klinkt allemaal mooi, maar hoe krijg je zo'n systeem gefinancierd? Philippe Van Parijs: “De financiering zal verschillen naargelang je over een nationaal of een Europees basisinkomen spreekt. Op Europees niveau zal het niet via de inkomensbelasting gaan. Die wordt in de verschillende landen te uiteenlopend berekend. Je zou kunnen denken aan andere belastingen, zoals een Tobintaks. Maar die brengen te weinig op. De btw zou wel kunnen werken. Met een Europese btw van 20% kan je voor elke Europese burger een maandelijks basisinkomen van 200 euro financieren.” Om criticasters voor te zijn, plaatst Van Parijs daar al meteen twee kanttekeningen bij. “Die btw impliceert niet automatisch een verhoging van het huidige Belgische tarief. De invoering van een Europees basisinkomen gaat ook samen met een vermindering van actuele uitgaven. Het vervangt de laagste schijf van alle bestaande sociale uitkeringen en ook de vrijstelling van de laatste schijf van alle belastbare inkomens. Die besparingen maken een drastische daling van de nationale btw mogelijk.”

EUROPA KAN NIET ANDERS

Volgens Philippe Van Parijs wordt het onvoorwaardelijk basisinkomen voor de EU onvermijdelijk op termijn. “Een reden waarom de dollar in de VS overleeft, is de ontwikkeling van de welvaartsstaat op het niveau van de confederatie eerder dan op het niveau van de afzonderlijke staten. De solidariteit tussen de staten van de VS is tot dertig keer hoger dan die tussen de Europese lidstaten. Gaat het slechter in de ene staat, dan wordt dat probleem automatisch door transfers gecompenseerd. Dat moeten we in Europa ook kunnen doen. Er bestaat geen duurzame oplossing voor de eurozone zonder een vorm van herverdeling van de middelen op Europees niveau. De transfers moeten zich niet enkel op de armen richten,

Aline Goethals van het Belgisch burgercomité: “Iedereen staat onder enorme druk om een baan te vinden. Mensen zonder werk worden gestigmatiseerd.”

want dan geef je een bonus aan landen met een grote inkomenskloof. Maar ze kunnen wel de vorm van een universeel basisinkomen aannemen.”

HET BASISINKOMEN IS EEN MANIER OM DE ARMOEDE TE BESTRIJDEN ZONDER WERKLOOSHEID TE VEROORZAKEN.

De campagne voor het onvoorwaardelijk basisinkomen werd op 14 januari in verschillende lidstaten gelanceerd. Sinds 21 maart kunnen burgers de petitie ondertekenen. “Met tweeduizend verzamelde handtekeningen namen we in België een vliegende start. Europees staat de teller momenteel op 19.580”, vertelt Aline Goethals enthousiast. “We voelen dat het idee ook in ons land ingang vindt. We proberen het komende jaar nog zo veel mogelijk mensen voor het onvoorwaardelijk basisinkomen te sensibiliseren. Omdat we geloven dat er iets op het vlak van welzijn moet veranderen. De tijd is er rijp voor.”

- Website van het Burgerinitiatief: www.basicincome2013.eu
- Website van het Belgische Netwerk voor het Basisinkomen: www.basisinkomen.be
- [weliswaar](#)